

הגאון רבי **מנדל אטיק** שליט"א
ירושלים

הערה בגדר הבעל עושה השטר

דהא דמילי לא ממסרי לשליח, הוא רק בבעל ^{ע"ד חכמה} דהוא העושה את השטר, ובעינן מעשיו בהשטר, ולזה הוא דלא מהני שליחות במילי, משא"כ לגבי האשה דלא בעינן מעשיה כלל, ורק דעתה בלבד, בזה לא מצינו דלא מהני שליחות, וע"כ זהו שפסק דמהני גם דעת השליח, עכתו"ד עיש"ה.

ובעיקר מה שייסד דדין דעת המתחייב הוא דין דעת עושה השטר, דע"כ בשטר קידושין כיון דקי"ל דבעל כותבו והוא עושה השטר, על כן משום דין השטרות לא בעינן רק דעתו לחוד, נראה ראייה ברורה לזה, דהא הר"ן בקידושין [כח,ב] מדפי הרי"ף [מ"י] דעת הרמב"ן וז"ל דדוקא קידושי כסף וביאה הוא דלא מהני בלא סהדי אבל קידשה בשטר שהוא כת"י אע"פ שאין עליו עדים מהני דכשהיא מוציאתו כאילו יש עדים בדבר דמי דהא לשוויי שטרא לא בעינן עדים דקי"ל כר"א דעידי מסירה כרתי וכו', עכ"ל. ומבואר דעת הרמב"ן דכתב ידו של הבעל כשם שהוא כשר בתורת שטר ממון וגט כריתות, הוא הדין דכשר נמי בתורת שטר קידושין, והא כל עיקר הכשירא דכתב ידו של הבעל בפשוטו הוי מתורת הודאת בע"ד כמאה עדים עי' רשב"א יבמות [ל,א], או מטעם אחר עי' רש"י לקמן [פז,א], אך הא מיהת פשיטא דליכא בהתורת עדות והשטר שבכתב ידו רק שטר עדות על דעת המתחייב דהבעל, אך על דעת האשה לא מצי כתב ידו להעיד כלל, וא"כ תיקשי אי נימא דבעינן לדעת האשה בהשטר קידושין בתורת דעת המתחייב, הרי בכתב ידו של הבעל ליכא שטר כלל על דעת האשה, וע"כ דאין צריך לדעת האשה בתורת דין שטר רק מדין לשמה, וע"כ סגי בכת"י הבעל אע"ג דדין השטר שבו הוי רק על דעת הבעל.

גמ' אמרי אי סבירי לן דכתובו כתב ידן הוא כתב הגט נעשה כאומר אמרו ומודה רבי יוסי באומר אמרו. וקי"ל דצריך שיאמר הבעל לסופר כתוב ולעדים חתומו כדלקמן [עא,ב], ובעשה שליח והשליח ציוה לאחר לא מהני משום דמילי לא מימסרן לשליח ואפי' באומר אמרו קי"ל דפסול, והנה בקידושין [ט,ב] פליגי אמוראי גבי שטר קידושין היכא דכתבו לשמה ושלא מדעתה, ופסק הרמב"ם פ"ג מאישות ה"ד דגם לשטר קידושין בעינן דעתה, וכתב הרמב"ן בסוגיא דקידושין שם דמסתברא דהיכא דשויתיה שליח לקבלה אין שטר הקידושין נכתב מדעתו דקי"ל גבי גט דאפי' ^{ע"ד חכמה} אומר אמרו פסול והכא נמי מהתם גמרינן מה התם דעת מקנה בעינן ולא שלוחו, אף כאן דעת מקנה ולא שלוחו, ונתקשה על הרמב"ם שם בהי"ח שכתב ואם קידש בשטר אינו כותבו אלא מדעת האב או מדעת השליח, ומשמע דמדעת השליח סגי, וכתב עלה הרמב"ן דלדעתו אין זה נכון, ובאמת צ"ע על הרמב"ם מ"ש דעת האשה בשטר קידושין דמהני דעת שליח, מדעת הבעל בגט דקי"ל מילי לא ממסרי לשליח.

ובחי' רבנו חיים הלוי שם כתב ביישוב דעת הרמב"ם ע"פ מה שהוכיח בסוגית הגמ' בקידושין דבאמת אין צריך דעת האשה בשטר קידושין מדיני שטרות, דבכל השטרות לא בעינן דעת המתחייב רק דעת מי שעושה השטר, ובכל שטרות המקנה עושה השטר, ומשו"ה תלוי בדעתו, וע"כ בשטר קידושין כיון דקי"ל דבעל כותבו והוא העושה את השטר, וא"כ אי משום דין שטרות לא בעינן רק דעתו לחוד, והא דבעינן דעתה הוא רק משום דין לשמה, ומעתה הרי י"ל בדעת הרמב"ם, דס"ל

דכתובות איתא דאע"פ דבעלמא אין עדים יכולים להעיד בגדלותם מה שראו בקטנותם אבל בקיום שטרות בכה"ג יכולים להעיד.

ולפיכך לא קפריך מכל עדיות שבתורה, אלא דהקשה דמ"מ ליבעי תרי כמו בכל קיום שטרות. וכן ניחא נמי הלשון בסוף הגמ' דבדין הוא ד"בקיום" שטרות דעלמא, ד"בקיום שטרות", היינו באותו עדות מיוחדת דקיום שטרות בדין הוא דלא ליבעי תרי כדר"ל.

גמ' 'ולרבא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו ליבעי תרי מידי דהוי אקיום שטרות דעלמא וכו', בדין הוא דבקיום שטרות נמי לא ליבעי תרי כדר"ל וכו'. יש להעיר למה לא קפריך כדלעיל ברבה דליבעי תרי מידי דהוה "אכל עדיות שבתורה". ועוד יש לדקדק בלישנא דגמ' דאמאי קאמר בדין הוא ד"בקיום" שטרות, הול"ל "דקיום" שטרות, בלי אות הבי"ת.

ונראה לפרש דהגמרא כבר ידעה דשאני קיום שטרות מכל עדיות שבתורה, דבסוף פרק ב'